ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು: ಒಂದು ವೈಚಾರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಆರ್.ಸಿ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ವಿಭಾಗ, ಗ್ಲೋಬಲ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ, ಆರ್.ಆರ್. ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18700480

ABSTRACT:

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೆಲವಾರು ವೈಚಾರಿಕ ವಿಮರ್ಶಕರು, ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ತಜ್ಞರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಳ ಘರ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಾರತಮ್ಯ, ಅಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವಿನ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಮಾಜದ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಘರ್ಷಣೆ, ತಾರತಮ್ಯ, ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜವು ಅಭದ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದಾಗ, ಯಜಮಾನರು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

KEYWORDS:

ಭಾರತ, ತಳಸಮುದಾಯ, ಬಡತನ, ಹಸಿವು, ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶೋಷಣೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಹೋರಾಟ.

ಪೀಠಿಕೆ:

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಳಸಮುದಾಯವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆ ಇವರ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರವೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ತಳಸಮುದಾಯವು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ನೋವು, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಹೊಸ ಚಳವಳಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ:

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಮಾಜದ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿರೋಧವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳ ಜೀವನದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ. ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಮಾನವ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ತಳಸಮುದಾಯ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜವನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ ಕೇವಲ ನೋವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಲ್ಲ; ಬದಲಾವಣೆಯ ಆಶಯವನ್ನೂ ಮೂಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಇದರ ಮೂಲ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕನ್ನಡ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ.

ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಯಜಮಾನ್ಯ ವರ್ಗಗಳ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ಅಂತರವಿದೆ. ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆಳುವ ವರ್ಗವು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಥವಾ ದಿನಗೂಲಿ ನೌಕರರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶೋಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು, ನಿರ್ಗತಿಕರು, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರು ಮತ್ತು ದಿವಾಳಿಯಾದವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಲಾಭಾಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆಸೆ ಆಮಿಷಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಉತ್ಪಾದನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಡಜನರ ಹಸಿವಿನ ಸಂಕೋಲೆ ಮತ್ತು ಮಾಲೀಕರ ಪಂಥಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತಾರತಮ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಶ್ರೇಣೀಕರಣಗಳಿಂದ ಅಡಕಗೊಂಡಿದೆ. ನೈಜ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ನೋಡುವ ವರ್ಗವನ್ನು ಯಜಮಾನಿಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ನರಳುವ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಬಲಿಪಶುವಾಗಿರುವ, ಅವಮಾನಿತರು, ಹತಾಶರು, ಶ್ರಮಿಕರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಅನಾಥರು ಹಾಗೂ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ನೊಂದವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ವರ್ಗವೇ ಯಜಮಾನ, ಒಡೆಯ, ಮಾಲೀಕ ಹಾಗೂ ಜಮೀನ್ದಾರ ಎನ್ನುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಂತೆಯೇ ಆಳುವ ವರ್ಗವು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನರನ್ನು ಶೋಷಿತರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರಮಿಸುವ ಅನೇಕರನ್ನು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೂಢಿ ಜಮೀನ್ದಾರರಿಗೆ ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಶ್ರಮಿಕರನ್ನು ವಸ್ತುಗಳಂತೆ ಭೋಗಿಸುವ, ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ತರದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಲೀಕರ ವಂಶವು ಭೋಗಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಸ್ವಯಂ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಧ್ವನಿಯಿಲ್ಲದ ಅಸ್ತಿಯಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಕ್ರೂರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳ ಜಮೀನ್ದಾರರು ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತಂದೊಡ್ಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಅಂತೆಯೇ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದವರ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಯನ್ನು ನಾವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಅನ್ವಯವಾಗಿ ತುಳಿದವರ ಪ್ರಕಾರ ಯಜಮಾನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಿರಂತರವಾದದ್ದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೀನ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಯಜಮಾನರು ಮಾಡುವ ಅಜೆಂಡಾವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ

ಭೋಗಸ್ಥಿತಿವಂತರಾಗಿ ಯಜಮಾನರು, ಒಡೆಯರು, ಜಮೀನ್ದಾರರು ಹಾಗೂ ಮಾಲೀಕರು ಇರುವಂತದ್ದು ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ನೋವಿನ ಹಾಗೂ ಆಳವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಕಠಿಣ ಸತ್ಯಗಳಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ತಳಸಮುದಾಯವು ಈ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ, ಅಲಂಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ದಾಖಲಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು ಕೇವಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲ; ಅವೇ ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ.

ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಡತನವನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ವೈಫಲ್ಯವೆಂದು ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಶೋಷಣೆಯ ಫಲವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ "ದಲಿತರ ದುಡಿಮೆಯು ಸಮಾಜದ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಬದುಕು ದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ"[1] ಅವರು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ, ತಳಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಡತನ ಸೋಮಾರಿತನದಿಂದಲ್ಲ; ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಬಡತನವನ್ನು ಕೇವಲ ಹಣದ ಕೊರತೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಶೋಷಣೆ, ಅವಕಾಶಗಳ ನಿರಾಕರಣೆ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಅವಮಾನಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ತಳಸಮುದಾಯದವರು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ದುಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದರೂ, ಆ ದುಡಿಮೆಯ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ತಳಸಮುದಾಯದವರ ಬದುಕು ಬಡತನದ ದುಷ್ಟಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದೆ.

ಹಸಿವು ಕೇವಲ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಖಾಲಿತನವಲ್ಲ; ಅದು ಮಾನವ ಗೌರವದ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ದಲಿತ ಕವಿತೆಗಳು, ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಆತ್ಮಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲುವ ಮಕ್ಕಳು, ತಾಯಂದಿರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಚಿತ್ರಣಗಳು ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತವೆ. ಹಸಿವು ತಳಸಮುದಾಯದವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯದ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವು ನೇರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಸಮಾಜ ದಲಿತರ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಜೀವನಾವಕಾಶಗಳನ್ನೂ ನೀಡದಿರುವುದು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೂಲ ಕಾರಣವೆಂದು ದಲಿತ ಲೇಖಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶ, ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರವೇಶ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳು ದಲಿತರನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಡತನಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿವೆ.

ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು ತಳಸಮುದಾಯದವರ ದೈಹಿಕ ಬದುಕಿನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮಾನಸಿಕ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೂ ಆಳವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲುವ ಮಗು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿಯುತ್ತದೆ; ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದವನು ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಬಡತನ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರೆಗೂ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ನಿರಂತರ ದುಃಖದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ.

ದಲಿತ ಆತ್ಮಕಥನಗಳು ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವಿನ ನಿಜವಾದ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮದೇ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಿಕತೆ ಕಡಿಮೆ; ಆದರೆ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲಾಗದ ದಿನಗಳು, ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಅವಮಾನಕರ ಕೆಲಸಗಳು, ಸಮಾಜದಿಂದ ಎದುರಿಸಿದ ತಿರಸ್ಕಾರಗಳು – ಇವು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವನ್ನು ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗಳಂತೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವು ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ, ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆಗಳೇ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಅದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೇವಲ ನೋವಿನ ಕಥನವಲ್ಲ; ಅದು ಪ್ರತಿರೋಧದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಹೌದು.

ದಲಿತ ಲೇಖಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟವೂ ಮಾನವೀಯ ಹೋರಾಟವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಶೋಷಿತರಿಗೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಕಲಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಆತ್ಮಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ.

ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು ಜೀವಂತ ಪಾತ್ರಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. "ಕುಸುಮ ಬಾಲೆ" ಮತ್ತು "ಒಡೆದ ಕಿವಿ" ಯಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಅಸಹಾಯಕತೆ, ಹಸಿವಿನ ತೀವ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತವೆ'.[2] ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವರ ಬರಹಗಳು ಹಸಿವು ಮಾನವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೌನವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ದಲಿತ ಆತ್ಮಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿವಿನ ಅನುಭವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು ಅಲ್ಲದೆ ದಲಿತ ಆತ್ಮಕಥನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಹಸಿವು, ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆತ್ಮಕಥನಗಳು ಕೇವಲ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆನಪುಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಇತಿಹಾಸದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಲಿತ ಲೇಖಕರಾದ ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥನದಲ್ಲಿ 'ಹಸಿವಿನಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲಾದ ದಿನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ'.[3] ಇದು ದಲಿತ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಹಿಂದುಳಿಯಲು ಕಾರಣವಾಗುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ದಲಿತ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಹೇಳುವಂತೆ, "ನಮ್ಮ ಹಸಿವು ಕವಿತೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅದು ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ".[4] ಈ ಮಾತು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದೇ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಧ್ಯೇಯ.

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಕೇವಲ ಕರುಣೆ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆ ದುಡಿತ ಮಾಡುವವನು ಹಸಿದಿರಬೇಕು? ಯಾಕೆ ಶ್ರಮಿಸುವವನು ಬಡವನಾಗಿರಬೇಕು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜಾತಿ

ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಎದುರು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಂದ್ರಪ್ರಕಾಶ್ ಮಾಲಗತ್ತಿ ಅವರ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು "ಪ್ರತಿರೋಧದ ಸಾಹಿತ್ಯ"[5] ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದುಃಖವಲ್ಲ; ಅವು ಬಂಡಾಯದ ಬೀಜಗಳಾಗಿವೆ. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಕ್ರೋಶವೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ನೆಲಮಟ್ಟದ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಇದ್ದರೂ, ಹಸಿವು ಇನ್ನೂ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನಿಂದ ದೂರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ಹಸಿವು ಕೇವಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲ; ಅವು ಮಾನವೀಯ ಸಂಕಟಗಳಾಗಿವೆ. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಬದುಕು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹಕ್ಕು. ಜಾತಿ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವವರೆಗೆ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೋರಾಟ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಹೋರಾಟವೇ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವಾಗಿದೆ. ಹಸಿವಿನಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಬದುಕು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹಕ್ಕು ಎಂಬ ಸಂದೇಶವೇ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾರವಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, (2001), ದಲಿತ ಕಾವ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು.ಸಂ. 32
2. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ, (1990), ಒಡೆದ ಕಿವಿ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, ಪು.ಸಂ. 62
3. ಮಾಲಗತ್ತಿ ಅರವಿಂದ, (1994), ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ (ಆತ್ಮಕಥನ), ಧಾರವಾಡ: ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಪು.ಸಂ. 35
4. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, (2001), ದಲಿತ ಕಾವ್ಯ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ, ಪು.ಸಂ. 56
5. ಮಾಲಗತ್ತಿ ಚಂದ್ರಪ್ರಕಾಶ್, (2005), ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಒಂದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಪು.ಸಂ. 89

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, (1997), ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಕೆ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ: ಶೈಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
2. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, (1999), ದಲಿತಯುಗ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮೈಸೂರು: ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್.
3. ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿ, (2012), ಯುಗಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ, ಧಾರವಾಡ: ಕುರ್ತುಕೋಟಿ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್.
4. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, (2002), ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ.
5. ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ, (2009), ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಮೈಸೂರು: ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ.
6. ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್, (2003), ಜಾತಿ ಮೀಮಾಂಸೆ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ.
7. ರವಿಕುಮಾರ್ (ಸಂ), (2015), ಆಯ್ದ ವಿಮರ್ಶೆ: ಕೆಲವು ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು: ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.